

GRUPA ROBOCZA HIGIENA RĄK

**MATERIAŁY POMOCNICZE DLA AUDYTORÓW WIODĄCYCH
PROGRAMU „CLEAN CARE IS SAFER CARE”
ZGODNIE Z WYTYCZNYMI WHO**

WYJAŚNIENIE POJĘĆ

STREFA PACJENTA, STREFA PRACOWNIKA OCHRONY ZDROWIA, PUNKT OPIEKI

Środowisko szpitalne może być podzielone na dwa wirtualne obszary: strefa pacjenta i strefa pracownika ochrony zdrowia.

Strefa pacjenta, to: pacjent, powierzchnie i rzeczy, które są wyłącznie przeznaczone dla chorego, – czyli przedmioty, z którymi ma on bezpośredni kontakt (np. stolik przyłóżkowy, pościel, pompy infuzyjne, monitory i inne wyposażenie).

Strefa pracownika ochrony zdrowia, to wszystkie powierzchnie poza strefą pacjenta. Dotyczy to innych pacjentów i ich stref oraz środowiska szpitalnego. Drzwi i kurtyna wokół łóżka chorego należą do strefy pracownika ochrony zdrowia.

Punkt opieki – jest to miejsce, gdzie trzy elementy występują wspólnie: pacjent, pracownik ochrony zdrowia i miejsce opieki.

Higienę rąk przeprowadza się w punkcie opieki czyli miejscu wykonywania procedury.

5 MOMENTÓW

PIĘĆ MOMENTÓW HIGIENY RĄK – OKREŚLAJĄ W JAKICH SYTUACJACH NALEŻY DEZYNFEKOWAĆ/MYĆ RĘCE

Moment 1 PRZED KONTAKTEM Z PACJENTEM

KIEDY	PRZYKŁADY
PRZED KONTAKTEM Z PACJENTEM W DOWOLNY SPOSÓB	PODANIE RĘKI, POMOC PACJENTOWI W PRZEMIESZCZANIU SIĘ
PRZED PIELĘGNACJĄ PACJENTA	KĄPANIE, UBIERANIE, CZESANIE
PRZED WYKONANIEM NIEINWAZYJNYCH OBSERWACJI	SPRAWDZENIE PULSU, POMIAR CIŚNIENIA KRWI, POMIAR TEMPERATURY, WYKONANIE BADANIA EKG
PRZED WYKONANIEM NIEINWAZYJNEGO LECZENIA	PRZED ZAŁOŻENIEM MASKI TLENOWEJ, ZAŁOŻENIE UNIERUCHOMIENIA
PRZED PRZYGOTOWANIEM I PODANIEM LEKÓW DOUSTNYCH	LEKI DOUSTNE, INHALACJE
PRZED KARMIENIEM PACJENTA	KARMIENIE PACJENTA

Moment 2 PRZED PROCEDURĄ CZYSTĄ/ASEPTYCZNĄ

KIEDY	PRZYKŁADY
PRZED ZAŁOŻENIEM KANIULI CZY INNYCH INWAZYJNYCH MATERIAŁÓW	KANIULACJA, POMIAR POZIOMU CUKRU, POMIAR GAZOMETRII, ZASTRZYKI DOMIĘŚNIOWE LUB PODSKÓRNE
PRZED PRZYGOTOWANIEM I PODANIEM LEKÓW PODANYCH PRZEZ URZĄDZENIA INWAZYJNE CZY PRZYGOTOWANIEM JAŁOWEGO POLA	PODANIE LEKÓW DROGĄ DOŻYLNĄ, ŻYWIENIE PRZEZ SONDE ŻOŁĄDKOWĄ, PRZYGOTOWANIE WÓZKA DO ZMIANY OPATRUNKU
PRZED PODANIEM LEKÓW, KTÓRE MAJĄ BEZPOŚREDNI KONTAKT Z BŁONAMI ŚLUZOWYMI	PODANIE KROPLI DO OCZU, CZOPKÓW DOODBYTNICZO
PRZED ZAŁOŻENIEM I MANIPULACJĄ PRZY MATERIAŁACH INWAZYJNYCH (OTWARCIE SYSTEMU ZAMKNIĘTEGO)	PROCEDURY DOTYCZĄCE: RURKI TRACHEOSTOMIJNEJ, CEWNIKA MOCZOWEGO, KOLOSTOMI, SONDY ŻOŁĄDKOWEJ, ODSYSANIA WYDZIELINY
PRZED BADANIEM, LECZENIEM I OPIEKĄ NAD PACJENTEM W KONTAKCIE Z USZKODZONĄ SKÓRĄ CZY BŁONAMI ŚLUZOWYMI	ZMIANA OPATRUNKU NA RANIE, BADANIA INWAZYJNE: GINEKOLOGICZNE, PROKTOLOGICZNE, MAŁE PROCEDURY CHIRURGICZNE WYKONYWANE POZA SALĄ OPERACYJNĄ, MYCIE ZĘBÓW PACJENTA, BADANIE JAMY USTNEJ, NOSA, USZU Z UŻYCIEM NARZĘDZI LUB BEZ

Moment 3 PO KONTAKCIE Z PŁYNAMI USTROJOWYMI

KIEDY	PRZYKŁADY
PO KAŻDEJ POTENCJALNEJ EKSPOZYCJI NA PŁYNY USTROJOWE	PO KONTAKCIE Z BŁONAMI ŚLUZOWYMI I USZKODZONĄ SKÓRĄ PO KONTAKCIE Z UŻYTĄ KACZKĄ/BASENEM NA MOCZ, ZANIECZYSZCZONĄ POŚCIELĄ KONTAKT Z PLWOCINĄ (BEZPOŚREDNI LUB POŚREDNI Z POJEMNIKIEM NA PLWOCINĘ), CZYSZCZENIE SZTUCZNEJ SZCZĘKI, SPRZĄTANIE PŁYNÓW USTROJOWYCH (KREW, MOCZ, WYMIOTY) PO WYKONANIU INIEKCJI LUB PUNKCJI, PO ZAŁOŻENIU I USUNIĘCIU MATERIAŁÓW INWAZYJNYCH, OPATRUNKÓW

Moment 4 PO KONTAKCIE Z PACJENTEM

KIEDY	PRZYKŁADY
PO KAŻDYM MOMENCIE PIERWSZYM KIEDY NIE BYŁO POTENCJALNEGO KONTAKTU Z PŁYNAMI USTROJOWYMI	PATRZ MOMENT PIERWSZY I DRUGI

Moment 5 PO KONTAKCIE Z OTOCZENIEM PACJENTA

KIEDY	PRZYKŁADY
PO KONTAKCIE Z BEZPOŚREDNIM OTOCZENIEM PACJENTA, KIEDY NIE NASTĄPIŁ KONTAKT Z PACJENTEM	<p>W SKŁAD OTOCZENIA PACJENTA WCHODZI: ŁÓŻKO, RAMA ŁÓŻKA, POŚCIEL, STOLIK PRZYŁÓŻKOWY, KARTA PACJENTA ZNAJDUJĄCA SIĘ NA KOŃCU ŁÓŻKA, DZWONEK PRZYŁÓŻKOWY, WYŁĄCZNIK ŚWIATŁA, OSOBISTE RZECZY PACJENTA (KSIĄŻKI, CHODZIK), KRZESŁO.</p> <p>DOTYKANIE ZEWNĘTRZNYCH POWIERZCHNI DRENAŻY BEZ OTWIERANIA SYSTEMU ZAMKNIĘTEGO NP. SPRAWDZENIE ILOŚCI MOCZU W WORKU, ZAPISUJE SIĘ JAKO MOMENT CZWARTY.</p>

ZASADY AUDYTOWANIA 5 MOMENTÓW HIGIENY RĄK.

MOMENT	ROZSZERZONY OPIS
Moment 1	Moment pierwszy jest zapisywany, tylko jeśli pracownik medyczny miał kontakt z pacjentem.
Moment 2	Moment drugi jest zapisywany bezpośrednio przed wykonaniem procedury. Jeśli wykonana jest dezynfekcja rąk, to nic nie może być dotykane w otoczeniu pacjenta przed rozpoczęciem procedury.
Moment 3	<p>Moment trzeci jest zapisywany natychmiast po zakończeniu kontaktu z płynami ustrojowymi:</p> <ul style="list-style-type: none">Nic nie powinno być dotykane przed wykonaniem higieny rąkMoment trzeci zapisuje się także, kiedy nastąpił kontakt z płynami ustrojowymi, ale nie było kontaktu z pacjentem np.: sprzątanie wymiocin, rozlanego moczu.

Moment czwarty jest zapisywany po kontakcie z pacjentem, także w przypadku:

Moment 4

- Kiedy następuje kontakt z otoczeniem pacjenta, po kontakcie z pacjentem
- Jeśli po momencie trzecim i dezynfekcji rąk następuje kontakt z otoczeniem pacjenta

Moment piąty jest zapisywany, po kontakcie z otoczeniem pacjenta, kiedy nie nastąpił kontakt z pacjentem.

Moment 5

- Kiedy wiele przedmiotów jest dotykanych w strefie pacjenta, jest to zapisywane jako pojedynczy moment piąty.

PRZED/PO MOMENTACH

Zazwyczaj każdy moment przed, powinien mieć także zapisany moment po, chyba że audytor nie zaobserwował tej sytuacji.

Po momencie 1 zazwyczaj następuje moment 3 lub 4

Po momencie 2 zazwyczaj następuje moment 3

Moment 5 występuje samodzielnie, ponieważ nie ma tu kontaktu z pacjentem
Jest kilka sytuacji, kiedy mogą występować dwa momenty jednocześnie.

**MOMENT 1 I 2 NIGDY NIE POWINIEN
BYĆ ZAPISANY RAZEM.**

KIEDY NIE ZAPISUJE SIĘ DANEGO MOMENTU?

Audyty obserwacyjny przestrzegania higieny rąk przeprowadza się zgodnie z pięcioma momentami, dlatego nie zaznacza się czynności higieny rąk, które zostały wykonane, a nie było do tego wskazań np. pracownik medyczny wszedł do pokoju pacjenta, zdezynfekował ręce i wyszedł bez kontaktu z pacjentem/otoczeniem.

AUDYTUJ TYLKO TO CO OBSERWUJESZ

Zapisujemy poszczególne sytuacje, kiedy je zaobserwowaliśmy.
Jeśli rozpoczynamy audyt obserwacyjny, a pielęgniarka/lekarz są w trakcie wykonywania czynności, to nie zapisujemy momentu przed.

PODWÓJNE MOMENTY

Dwa momenty/wskazania do higieny rąk mogą wystąpić jednocześnie, kiedy personel medyczny przechodzi bezpośrednio od jednego pacjenta do następnego bez dotykania czegokolwiek pomiędzy.

W tej sytuacji mamy dwa wskazania do wykonania czynności higieny rąk (moment 4) po kontakcie z pacjentem i moment 1 (przed kontaktem z pacjentem), ale tylko jedną czynność (dezynfekcję rąk).

Jeśli personel medyczny przechodzi od kontaktu z pacjentem do wykonania czystej/aseptycznej procedury, to powinno być to zaznaczone jako dwa osobne momenty, ponieważ w tej sytuacji jest wymagane wykonanie dwóch osobnych czynności higieny rąk (przed kontaktem z pacjentem/przed czystą, aseptyczną procedurą).

KURTyny

Kurtyny znajdują się poza strefą pacjenta.

Dotknięcie kurtyny jest jednoznaczne z opuszczeniem strefy pacjenta. Dezynfekcja rąk powinna być wykonana przed dotknięciem kurtyny i po zakończeniu kontaktu z pacjentem i odwrotnie po dotknięciu kurtyny i przed kontaktem z pacjentem.

TEST WIEDZY

QUIZ – PRZYGOTOWANIE DO SZKOLENIA DLA AUDYTORÓW WIODĄCYCH Z ZAKRESU OCENY PRZESTRZEGANIA HIGIENY RĄK.

Proszę zaznaczyć **tylko jedną** prawidłową odpowiedź.

1. Moment pierwszy występuje:

- a. po kontakcie z otoczenie pacjenta
- b. przed czystą/aseptyczną procedurą
- c. przed kontaktem z pacjentem
- d. po kontakcie z płynami ustrojowymi

2. Moment trzeci występuje:

- a. po zmianie bielizny pościelowej pacjenta
- b. po zakłuciu się igłą
- c. po wykonaniu procedury lub kontakcie z płynami ustrojowymi
- d. po kontakcie z pacjentem

3. Moment piąty występuje:

- a. po kontakcie z pacjentem
- b. po kontakcie z otoczeniem pacjenta, kiedy pacjent jest w łóżku
- c. przed zmianą opatrunku
- d. po kontakcie z otoczeniem pacjenta, kiedy nie było kontaktu z pacjentem

4. Która z poniższych czynności powinna być zapisana jako moment pierwszy?

- a. nie inwazyjna obserwacja
- b. nie inwazyjne leczenie
- c. kontakt z pacjentem np. podanie ręki
- d. wszystkie powyższe

5. Która z poniższych czynności powinna być zapisana jako moment drugi?

- a. przygotowanie leków doustnych
- b. karmienie pacjenta
- c. założenie kaniuli obwodowej

- d. dotykanie zewnętrznych powierzchni drenów (bez otwarcia systemu zamkniętego)

6. Kiedy zapisujemy moment trzeci?

- a. zazwyczaj po momencie drugim
- b. po ekspozycji na płyny ustrojowe
- c. po sprzątnięciu moczu rozlanego na podłodze
- d. wszystkie powyższe

7. Kiedy zapisujemy moment czwarty?

- a. po ekspozycji na płyny ustrojowe
- b. po momencie pierwszym
- c. przed momentem drugim
- d. po kontakcie z otoczeniem pacjenta, bez kontaktu z pacjentem

8. Kiedy zapisujemy moment piąty?

- a. po kontakcie z otoczeniem pacjenta, po kontakcie z pacjentem
- b. po kontakcie z otoczeniem pacjenta, bez kontaktu z pacjentem
- c. po kontakcie z otoczeniem pacjenta, podczas sprzątnięcia rozlanego moczu z podłogi
- d. po dotknięciu kurtyny wokół łóżka pacjenta

9. Przed wykonaniem pomiaru ciśnienia krwi

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

10. Po wykonaniu pomiaru puls, przed opuszczeniem pokoju

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

11. Po zdjęciu pościeli z łóżka pacjenta, po jego wypisie

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

12. Po wyrzuceniu próbki z plwociną do kosza

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

13. Po umyciu sztucznej szczęki pacjenta

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

14. Przed karmieniem pacjenta

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

15. Po kontakcie z pacjentem, przed dotknięciem kurtyny

- a. moment 1
- b. moment 2
- c. moment 3
- d. moment 4
- e. moment 5

ROZWIĄZANIE

1. c
2. c
3. d
4. d
5. c
6. d
7. c
8. b
9. a
10. d
11. e
12. c
13. c
14. a
15. d